

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

Emitent: CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
Publicată în : MONITORUL OFICIAL nr. 1.139 din 2 decembrie 2004

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

HOTĂRÂREA din 17 iunie 2003 în cauza Ruianu împotriva României *) (Cererea nr. 34647/97)

Notă:

*) Hotărârea este reprodusă în facsimil.

În cauza Ruianu împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a II-a), statuând în cadrul unei camere formate din: domnii J.-P. Costa, președinte; L. Loucaides, C. Bârsan, K. Jungwiert, V. Butkevych, M. Ugrekhelidze, doamnele W. Thomassen, A. Mularoni, judecători; și doamna S. Dolle, grefieră de secție;

după ce a deliberat în camera de consiliu, la data de 20 mai 2003,

pronunță hotărârea următoare, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 34647/97, îndreptată împotriva României, prin care un cetățean al acestui stat, domnul Gheorghe Ruianu (reclamantul), a sesizat Comisia Europeană a Drepturilor Omului la data de 12 septembrie 1995, în temeiul fostului articol 25 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția). În urma decesului reclamantului, care a survenit la data de 1 martie 2002, văduva sa, doamna

Ana Ruianu, și-a exprimat, la data de 20 martie 2002, intenția de a continua procedura. Din motive de ordin practic, în prezenta hotărâre domnul Ruianu va fi numit în continuare "reclamantul", chiar dacă în prezent această calitate trebuie atribuită doamnei Ruianu (hotărârea în cauza *Dalban împotriva României*, nr. 28114/95, alin. 1, C.E.D.0.1999-VI).

2. Partea reclamantă este reprezentată de doamna O. Savu, avocată în Baroul București. Guvernul român (Guvernul) este reprezentat de doamna C. I. Tarcea, Agentul guvernamental român pentru Curtea Europeană a Drepturilor Omului, din cadrul Ministerului Justiției.

3. Reclamantul se plânge de neexecutarea hotărârilor judecătorești definitive prin care se ordona unui terț să demoleze o construcție ridicată în parte pe terenul său, invocând în special art. 6 alin. 1 din Convenție.

4. Cererea a fost transmisă Curții la 1 noiembrie 1998, data intrării în vigoare a Protocolului nr. 11 la Convenție (conform art. 5 alin. 2 din Protocolul nr. 11 la Convenție).

5. Cererea a fost repartizată primei secții a Curții (conform art. 52 alin. 1 din Regulament). În cadrul acestei secții, camera desemnată să examineze cererea (conform art. 27 alin. 1 din Convenție) a fost constituită potrivit art. 26 alin. 1 din Regulament.

6. La 10 iulie 2001, prima secție a decis să comunice cererea Guvernului.

7. Atât reclamantul, cât și Guvernul au depus observații scrise cu privire la fondul cauzei (conform art. 59 alin. 1 din Regulament).

8. La data de 1 noiembrie 2001, Curtea a modificat structura secțiilor sale (art. 25 alin. 1 din Regulament). Cererea a fost repartizată celei de-a doua secții a Curții, reorganizată astfel (art. 52 alin. 1).

9. La 3 decembrie 2002, în temeiul articolului 61 alineatul 3 din Regulamentul Curții, președintele Camerei a acordat doamnei Ioana Tomoială autorizația să prezinte observații scrise cu privire la anumite aspecte ale cauzei. Aceste observații au fost transmise Curții prin scrisorile din 2 octombrie 2001, 7 martie 2002 și 7 ianuarie 2003.

10. În temeiul articolului 61 alineatul 5 din Regulament, reclamantul a răspuns în scris observațiilor la 11 ianuarie și 21 februarie 2003, iar Guvernul, la 28 februarie 2003.

11. La 18 decembrie 2002, Curtea a decis să se pronunțe, în temeiul art. 29 alin. 1 și 3 din Convenție, atât cu privire la admisibilitate, cât și pe fond. Aceasta a invitat părțile să prezinte observații complementare pe fond, iar pe reclamant să prezinte cererea sa de satisfacție echitabilă.

12. La 11 ianuarie 2003, reclamantul a transmis Curții observațiile sale complementare pe fond, precum și cererea sa de satisfacție echitabilă.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

13. Reclamantul s-a născut în 1930 și a avut domiciliul la Târgu-Jiu până la decesul său, care a survenit la data de 1 martie 2002.

A. Cererea de ordonanță președințială și acțiunea în revendicare introduse de reclamant

14. În 1992, vecinii reclamantului și anume, familia terțului intervenient, doamna Ioana Tomoială, au început ridicarea unei construcții cu două nivele, cu destinația de laborator și magazin de patiserie.

15. La o dată neprecizată, reclamantul a introdus o cerere de ordonanță președințială adresată președintelui Judecătoriei Târgu-Jiu, prin care reclama faptul că imobilul pe care vecinii săi începuseră să îl construiască, lipit de casa sa, ocupa o parte din terenul său, cauzându-i astfel prejudicii. Familia Tomoială depășise linia de demarcație dintre cele două proprietăți, ocupând o fâșie de teren cu lungimea de 20 m și lățimea de 0,90 m. Reclamantul solicita încetarea imediată a lucrărilor până la soluționarea litigiului între el și vecinii săi.

16. Prin ordonanța președințială din 6 august 1992, președintele Judecătoriei Târgu-Jiu a dispus încetarea lucrărilor de construcție întreprinse de familia Tomoială. Hotărârea era executorie de drept. În temeiul acesteia, la data de 10 august 1992, un executor judecătoresc s-a deplasat la fața locului pentru a proceda la executare. Debitorii nu au răspuns la interpellarea acestuia. Executorul judecătoresc a notat în procesul-verbal încheiat cu această ocazie situarea clădirii în construcție "foarte aproape de zidul casei reclamantilor".

17. La 9 septembrie 1992, reclamantul a sesizat judecătoria cu o acțiune în revendicare, referitoare la terenul ocupat de construcție, îndreptată împotriva lui Nicolae Tomoială, soțul Ioanei Tomoială și a fiului acestuia, Romeo-Daniel Tomoială. Reclamantul a subliniat și faptul că respectiva construcție îi cauza prejudicii și a solicitat instanței să constate ilegalitatea ocupării terenului și, în consecință, să dispună demolarea construcției.

18. Prin sentința pronunțată la 1 iulie 1993, instanța a admis parțial cererea reclamantului, recunoscând dreptul său de proprietate asupra terenului aflat în litigiu și a ordonat lui Nicolae și Romeo-Daniel Tomoială să nu mai încalce dreptul reclamantului asupra terenului.

19. Reclamantul a introdus apel la Tribunalul Județean Gorj, solicitând ca părțile să fie condamnați și la demolarea construcției. Apelul a fost admis la 5 noiembrie 1993 și Tribunalul Județean Gorj a dispus demolarea acelei părți din construcție care fusese ridicată pe terenul reclamantului.

20. Această sentință a rămas definitivă, după ce a fost confirmată prin decizia Curții de Apel Craiova din 14 iunie 1994.

B. Încercări de executare a deciziei pronunțate la 5 noiembrie 1993

21. Decizia pronunțată la 5 noiembrie 1993 a fost investită cu formulă executorie la 23 noiembrie 1994. Ca urmare, Nicolae și Romeo-Daniel Tomoială au fost somați să execute această decizie. Aceștia nu s-au conformat, motivând prin faptul că respectiva construcție era în realitate o casă, din care un singur zid și o parte din acoperiș se găseau pe terenul reclamantului și că, prin urmare, demolarea acestui zid ar echivala cu demolarea întregii clădiri.

22. La 28 decembrie 1994, executorul judecătoresc l-a pus pe reclamant în posesia terenului în litigiu, amplasând borne care delimitau terenul său de cel aparținând familiei Tomoială.

23. Prin scrisoarea din 24 februarie 1995, adresată Judecătoriei Târgu-Jiu, competentă să supravegheze executarea hotărârii, reclamantul, care inițial solicitase să fie autorizat să demoleze el însuși zidul în cauză pe cheltuiala debitorului, în vederea executării deciziei din 5 noiembrie 1993, a anunțat că renunță la această cerere din motive de sănătate și din imposibilitatea de a fi reprezentat de un membru al familiei sale. Totuși, el solicita, în aceeași scrisoare, continuarea demersurilor obișnuite în vederea executării silite.

24. La 12 iunie 1995, un executor judecătoresc i-a somat pe debitori să se supună deciziei din 5 noiembrie 1993 în termen de două săptămâni. Zidul nu a fost demolat, astfel încât, la 30 noiembrie 1995, reclamantul a solicitat din nou executarea hotărârii, dar fără nici un rezultat.

25. În 1996, reclamantul a adresat o scrisoare Consiliului Superior al Magistraturii, plângându-se de neexecutarea hotărârii din 5 noiembrie 1993.

26. Drept răspuns, Tribunalul Județean Gorj l-a informat pe reclamant, la data de 1 aprilie 1996, că o nouă somație le-a fost transmisă debitorilor și că demolarea a fost programată la data de 3 mai 1996. Cu toate acestea, hotărârea din 5 noiembrie 1993 nu a fost executată nici la această dată.

27. La datele de 30 aprilie, 12 iulie, 30 august și 15 septembrie 1996, un executor judecătoresc s-a deplasat la fața locului pentru a proceda la executarea hotărârii în cauză, fără rezultat. În procesele verbale încheiate cu aceste ocazii, executorul judecătoresc a constatat că reclamantul, creditorul obligației de executare a refuzat să se deplaseze la fața locului, pe motiv că prezența sa nu era nici necesară, nici impusă de lege. La 11 decembrie 1996, executorul judecătoresc a consemnat în procesul verbal că reclamantul trebuia să pună la punct mijloacele necesare executării respectivei hotărâri, dar că nu a făcut acest lucru. Executorul nu specifica despre ce mijloace este vorba.

28. La datele de 6 iunie 1996, 7 octombrie 1997, 18 iunie și 17 iulie 1998, reclamantul a adresat Tribunalului Județean Gorj și Curții de Apel Craiova noi cereri în vederea executării. În același timp, el a continuat să solicite executarea prin scrisori adresate Judecătoriei Târgu-Jiu, în datele de 24 februarie, 22 martie, 19 aprilie, 4 mai, 10 mai, 11 mai, 7 iunie, 12 iunie, 23 iunie, 7 iulie, 31 august, 21 septembrie, 4 octombrie și 15 noiembrie 2000 și 2 februarie 2001.

C. Acțiunea introdusă de Consiliul local și cererea de intervenție a reclamantului

29. În 1993, Consiliul local Târgu-Jiu a introdus o acțiune împotriva lui Romeo-Daniel Tomoială la Judecătoria Târgu-Jiu, solicitând demolarea construcției în cauză. Consiliul local a arătat că pârâtul săvârșise o contravenție construind această clădire fără autorizație administrativă, că îi fusese aplicată o amendă, la 7 iulie 1993 și că acesta era obligat la demolarea construcției. Cu toate acestea, pârâtul nu îndeplinise această obligație.

30. Prin sentința din 4 ianuarie 1994, Judecătoria Târgu-Jiu a admis cererea consiliului local și a dispus ca Romeo-Daniel Tomoială să demoleze construcția ridicată fără autorizație.

31. Pârâtul a introdus apel și a cerut Curții Supreme de Justiție (numită în continuare C.S.J.) strămutarea cauzei, pentru motive privitoare la buna administrare a justiției. C.S.J. i-a admis cererea la 7 iulie 1994 și a trimis dosarul la Tribunalul Județean Timiș pentru a se pronunța asupra apelului introdus de pârât. La 29 septembrie 1994, Tribunalul Județean Timiș a admis apelul și a trimis dosarul spre a fi rejudecat de Judecătoria Timișoara.

32. Cu prilejul rejudecării cauzei pe fond, reclamantul s-a constituit ca parte intervenientă în cadrul procedurii, în sprijinul Consiliului local. Prin sentința din 19 ianuarie 1995, Judecătoria Timișoara a admis cererile Consiliului local și ale reclamantului și a dispus demolarea clădirii.

33. Această hotărâre a fost confirmată, la 9 decembrie 1996, de Tribunalul Județean Timiș. În data de 6 martie 1997, recursul pârâtului a fost anulat de Curtea de Apel Timișoara pentru neplata taxelor de timbru.

D. Încercări de executare a hotărârii din 19 ianuarie 1995 și contestații la executare

34. La 3 octombrie 1996, soții Tomoială au devenit proprietarii imobilului în cauză printr-un contract de schimb încheiat cu fiul lor, Romeo-Daniel. La datele de 27 februarie și 12 martie 1998, aceștia au fost somați să execute hotărârea din 19 ianuarie 1995.

35. Ei au formulat în două rânduri contestație la executare. Prima a fost respinsă definitiv de Curtea de Apel Craiova, la 17 aprilie 1997. În cadrul celei de-a doua proceduri, contestația la executare formulată de soții Tomoială a fost respinsă prin sentința din 7 ianuarie 1999, pronunțată de Judecătoria Râmnicu-Vâlcea, instanța căreia îi fusese transmis dosarul de către C.S.J. la 19 iunie 1998, la cererea părților. Sentința a fost confirmată de decizia definitivă a Curții de Apel Pitești, din 19 noiembrie 1999.

36. După această dată, reclamantul a continuat demersurile în vederea obținerii executării hotărârii din 5 noiembrie 1993, precum și a celei din 19 ianuarie 1995. La 24

februarie și 22 martie 2000, el a adresat cereri în acest scop Judecătoriei Târgu-Jiu și Tribunalului Județean Gorj.

37. La 6 aprilie 2000, Judecătoria Târgu-Jiu a trimis reclamantului o scrisoare prin care îl informa că, în ciuda faptului că data executării silite fusese stabilită succesiv pentru datele de 16 ianuarie, 27 februarie, 27 aprilie, 3 iunie și 11 septembrie 1998, executarea nu era posibilă din cauză că executorii judecătorești nu dispuneau de mijloacele necesare pentru demolarea imobilului în cauză. Instanța l-a informat pe reclamant că sarcina de a pune la dispoziția executorilor judecătorești astfel de mijloace îi revine Consiliului local.

38. Reclamantul a continuat să solicite executarea, reclamând pasivitatea autorităților administrative și judecătorești. El a trimis în acest sens scrisori Judecătoriei Târgu-Jiu la 19 aprilie, 4 mai, 10 mai, 11 mai, 7 iunie și 12 iunie 2000.

39. Într-o scrisoare nedată, Judecătoria Târgu-Jiu l-a informat pe reclamant că are dreptul să insiste în scopul executării hotărârii în cauză, cu sprijinul Consiliului local.

40. La 13 iunie 2000, instanța l-a informat pe reclamant că un expert a fost însărcinat să pregătească demolarea, respectiv să identifice mijloacele necesare și să evalueze costul operațiunii. Instanța i-a semnalat și faptul că executorii judecătorești au cerut în mai multe rânduri Primăriei să le pună la dispoziție mijloacele necesare executării, fără nici un rezultat.

41. La 28 iulie 2000, la ora 10:20 dimineața, un executor s-a deplasat la fața locului pentru a proceda la executarea hotărârii din 19 ianuarie 1995, pe baza expertizei realizate în cauza. Acesta era însoțit de un detașament de poliție sub comanda locotenent-colonelului Petrescu. Era prezent și vice-primarul, în calitate de reprezentant al consiliului local. Executorul judecătoresc era însoțit de lucrători, echipați cu mijloacele necesare demolării, și anume, mașini și utilaje. Ajunși la fața locului, executorul judecătoresc a constatat că cei patru membri ai familiei Tomoială, printre care Nicolae și Romeo-Daniel Tomoială, se urcaseră pe acoperișul clădirii. Ei aveau asupra lor sticle pline cu benzină și amenințau cu sinuciderea, opunându-se astfel executării silite și susținând că hotărârile judecătorești prin care se dispusesse demolarea erau nedrepte.

42. Reprezentanții statului au încercat să convingă familia Tomoială să nu își manifeste în acest mod opoziția. După un timp, Nicolae Tomoială a coborât de pe acoperiș. Cu toate că poliștii au încercat să-l oprească, el și-a stropit hainele cu benzină și le-a dat foc cu ajutorul unei brichete. Organele de poliție au intervenit atunci în forță și au reușit să stingă focul. După aceea, însă, s-a urcat din nou pe acoperiș. A fost chemată o ambulanță, dar, între timp, a fost transportat la spital cu una din mașinile sale.

43. La aceeași dată, 28 iulie 2000, familia Tomoială așezase două dintre mașinile sale la intrarea proprietății, cu scopul de a împiedica intervenția utilajelor pregătite să demoleze clădirea. În aceste condiții, la ora 11:30 dimineața, executorul judecătoresc a dispus amânarea executării silite pentru o dată neprecizată.

44. La 31 iulie 2000, Nicolae Tomoială a decedat din cauza rănilor.

45. Reclamantul a cerut executarea hotărârii din 19 ianuarie 1995 prin scrisori adresate Judecătoriei Târgu-Jiu în datele de 31 august, 21 septembrie, 4 octombrie, 15 noiembrie 2000 și 2 februarie 2001. Scrisorile sale au rămas fără răspuns.

E. Alte demersuri întreprinse de reclamant

46. În 1995, reclamantul a formulat și o plângere penală împotriva lui Romeo-Daniel Tomoială pentru nerespectarea hotărârilor judecătorești. Parchetul de pe lângă Judecătoria Târgu-Jiu a dispus neînceperea urmăririi penale, pe motiv că acesta nu era responsabil de faptul că executarea nu fusese finalizată de către executorul judecătoresc. Această soluție a fost confirmată la data de 4 mai 1998 de Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova.

II. DREPTUL INTERN APLICABIL

A. Codul civil

47. Prevederile aplicabile ale Codului civil sunt următoarele:

Articolul 494

„Dacă plantațiile, construcțiile și lucrările au fost făcute de către o a treia persoană cu materialele ei, proprietarul pământului are dreptul ele a le ține pentru dânsul, sau de a îndatora pe acea persoană să le ridice.

Dacă proprietarul pământului cere ridicarea plantațiilor și a construcțiilor, ridicarea va urma cu cheltuiala celui ce le-a făcut; (...)”

B. Legea nr. 50/1991 din 29 iulie 1991 privind autorizarea executării construcțiilor și unele măsuri pentru realizarea locuințelor

48. Prevederile aplicabile ale Legii nr. 50/1991, publicată în Monitorul Oficial nr. 163 din 7 august 1991 și astfel cum era în vigoare la momentul introducerii de către consiliul local Târgu-Jiu a acțiunii vizând demolarea imobilului familiei Tomoială, respectiv, modificările aduse prin Legea nr. 453/2001 din 18 iulie 2001, dispun astfel:

Articolul 30

„În cazul în care persoanele sancționate contravențional nu s-au conformat în termen dispozițiilor din procesul-verbal de contravenție, primăriile vor sesiza instanțele judecătorești pentru a dispune, după caz: (...) desființarea construcțiilor, când acestea au fost executate fără autorizație (...)”

În cazul admiterii cererii, instanța va stabili termenele limită de executare a [acestor] măsuri.”

C. Codul de procedură civilă

49. Prevederile aplicabile ale Codului de procedură civilă sunt următoarele:

Articolul 49

„Oricine are interes poate interveni într-o pricină ce se urmează între alte persoane.

Intervenția este în interes propriu când cel care intervine invocă un drept al său.

Ea este în interesul uneia din părți când sprijină numai apărarea acesteia.”

Articolul 53

„Cel care intervine va lua procedura în starea în care se află în momentul admiterii intervenției; actele de procedură următoare se vor îndeplini și față de cel care intervine.”

Articolul 54

„În intervenția făcută în interesul uneia din părți, cel care intervine poate face orice act de procedură care nu este potrivit interesului părții în folosul căreia intervine.”

Articolul 373

„(1) Hotărârile se vor executa prin mijlocirea primei instanțe. (...)
(3) Executarea se îndeplinește prin executorii judecătorești.

(4) În cazurile prevăzute de lege, precum și atunci când executorul judecătoresc consideră necesar, organele de poliție sunt obligate să-i acorde concursul la efectuarea executării silite.”

50. Articolul 373 din Codul de procedură civilă, sus-menționat, a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 138/2000 din 14 septembrie 2000, publicată în Monitorul Oficial nr. 479 din 2 octombrie 2000 și intrată în vigoare la data de 2 mai 2001, la 7 luni de la publicarea sa (articolul IX din Ordonanța de urgență nr. 138/2000, astfel cum a fost modificat prin Ordonanța de urgență nr. 290/2000).

51. Prevederile aplicabile ale noului articol 373 din Codul de procedură civilă dispun:

„Hotărârile judecătorești (...) se execută de executorul judecătoresc din circumscripția judecătorei în care urmează să se efectueze executarea ori, în cazul urmăririi bunurilor, de către executorul judecătoresc din circumscripția judecătorei în care se află acestea.(...) Instanța de executare este judecătoria în circumscripția căreia se va face executarea, în afara cazurilor în care legea dispune altfel.”

ÎN DREPT

I. Observație preliminară

52. Curtea notează că domnul Gheorghe Ruianu a decedat la data de 1 martie 2002, dar că văduva și moștenitoarea acestuia, doamna Ana Ruianu, și-a exprimat intenția de a continua procedura.

Curtea apreciază, având în vedere obiectul prezentei cauze și totalitatea elementelor de care dispune, că doamna Ana Ruianu poate pretinde că are un interes suficient care să justifice continuarea examinării plângerii și, în consecință, îi recunoaște acesteia calitatea de a se substitui reclamantului în procedura în fața Curții (a se vedea hotărârea C.E.D.O. pronunțată în cauza *Chiriacescu împotriva României* nr. 31804/96, alin. 29, din 4 martie 2003, nepublicată, și hotărârea în cauza *Hodoș și alții împotriva României*, alin. 42, din 21 mai 2002, nepublicată).

II. Asupra pretensei încălcări a articolului 6 alineatul 1 din Convenție

53. Invocând dreptul la protecție juridică efectivă, reclamantul se plânge de imposibilitatea, perpetuată vreme de opt ani, de a obține executarea hotărârilor judecătorești prin care se ordona vecinilor săi să demoleze o construcție ridicată pe o parte din terenul său. El invocă articolul 6 din Convenție, ale cărui prevederi aplicabile dispun:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, (...) de către o instanță (...), care va hotărî (...) asupra contestațiilor privitoare la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil (...).”

54. Curtea observă că reclamantul invocă articolul 6 și în ceea ce privește caracterul nerezonabil al duratei procedurii de executare. Curtea apreciază, totuși, că prezenta cauză ar trebui examinată din perspectiva mai generală a dreptului de acces la justiție (a se vedea hotărârea în cauza *Immobiliare Saffi împotriva Italiei*, cererea nr. 22774/93, alin. 61, C.E.D.O. 1999-V).

A. Cu privire la admisibilitate

1. Referitor la calitatea de victimă a reclamantului

55. Potrivit Guvernului, reclamantul nu se poate pretinde victimă, în sensul articolului 34 din Convenție, a unei încălcări a articolului 6 cu privire la neexecutarea hotărârii din 19 ianuarie 1995.

Guvernul arată că această hotărâre a fost pronunțată în cadrul unei proceduri la care reclamantul nu a participat decât ca intervenient, astfel încât instanța nu s-a pronunțat cu privire la drepturile sale cu caracter civil. În plus, Guvernul subliniază că, spre deosebire de cauza *C.C.M.C. împotriva României* (nr. 32922/96, hotărârea din 15 ianuarie 1998, nepublicată), în prezenta cauză, reclamantul a intervenit, cu sprijinul Consiliului local, în procedura declanșată împotriva familiei Tomoială, cu scopul demolării construcției ridicate parțial pe terenul său. Guvernul subliniază că poziția reclamantului în cadrul acestei proceduri depindea de soluția obținută de partea care a beneficiat de pe urma intervenției sale, respectiv

Consiliul local, și că reclamantul nu era în măsură să îndeplinească alte acte de procedură decât cele făcute în interesul acestei părți.

56. Reclamantul contestă opinia Guvernului. El susține că se poate pretinde victimă a neîndeplinirii de către autorități a obligațiilor ce le revin, în calitate de depozitare ale forței publice în materia executării hotărârilor judecătorești. El arată că, mai întâi, a declanșat el însuși procedura împotriva familiei Tomoială, solicitând demolarea părții de clădire amplasate pe terenul său. Obținând câștig de cauză prin hotărârea Judecătorei Târgu-Jiu din 5 noiembrie 1993, el a cerut executarea silită a acestei hotărâri. În ciuda numeroaselor sale cereri, executarea nu s-a produs, astfel încât el a hotărât să depună o cerere de intervenție cu titlu accesoriu, în favoarea Consiliului local, care declanșase la rândul său procedura în scopul demolării clădirii construite ilegal de familia Tomoială.

Reclamantul subliniază, apoi, că el însuși are dreptul să solicite executarea hotărârii din 19 ianuarie 1995, pronunțate în această ultimă procedură, având în vedere faptul că a dobândit calitatea de parte în cadrul procedurii. Nerecunoașterea dreptului său de a solicita executarea acestei hotărâri ar echivala cu lipsa de eficacitate a hotărârii în ceea ce îl privește.

57. Curtea observă că dreptul reclamantului asupra părții de teren ocupate de construcția înălțată de vecinii săi a fost recunoscut definitiv prin decizia din 5 noiembrie 1993, prin care s-a dispus de asemenea demolarea acestei construcții cu scopul de a lăsa terenul în posesia reclamantului. Până în prezent, această hotărâre nu a fost executată.

58. Curtea remarcă faptul că, intervenind în favoarea Consiliului local într-o procedură ulterioară, având același rezultat cu cea declanșată anterior de el însuși și soluționată în favoarea sa, reclamantul și-a continuat demersurile în scopul recunoașterii dreptului său. După cum a observat și Guvernul, reclamantul și-a manifestat astfel propriul interes în cadrul procedurii, atunci când instanța a fost sesizată cu titlu principal printr-o acțiune introdusă de Consiliul local. Cererea sa a fost admisă, reclamantul putând din acel moment să solicite, alături de Consiliul local, executarea hotărârii din 19 ianuarie 1995. Curtea observă că cele două proceduri declanșate, una de către reclamant, cealaltă de către Consiliul local, au avut efectiv același rezultat și anume, obligația impusă familiei Tomoială de a demola construcția ridicată abuziv prin ocuparea unei părți din terenul reclamantului.

59. În măsura în care dreptul reclamantului a fost recunoscut prin decizia definitivă din 5 noiembrie 1993, prin care se impunea terților obligația de demolare, care nu a fost executată până în prezent, în ciuda numeroaselor demersuri întreprinse de reclamant, Curtea apreciază că acesta se poate pretinde victimă în ceea ce privește neîndeplinirea de către autorități a obligațiilor legate de executarea hotărârilor judecătorești, în calitatea lor de foruri chemate să aplice legea. În aceste condiții, Curtea nu va decide separat dacă reclamantul se poate pretinde victimă și în privința neexecutării hotărârii din 19 ianuarie 1995, pronunțate în cadrul unei proceduri la care acesta a participat cu titlu accesoriu. Cu siguranță, nu este vorba de o repetare a unei contestații referitoare la drepturile cu caracter civil ale reclamantului, ci de un demers întreprins de acesta pe lângă alte demersuri, cu scopul de a obține executarea obligației care decurge din decizia definitivă din 5 noiembrie 1993.

60. Prin urmare, Curtea respinge excepția preliminară ridicată de Guvern.

2. Asupra temeiniciei cererii

61. Curtea constată că cererea nu este (în mod evident) neîntemeiată în sensul articolului 35 alin. 3 din Convenție. Aceasta arată, de altfel, că nu există nici un alt motiv de inadmisibilitate. Curtea decide, prin urmare, să declare cererea admisibilă.

B. Pe fond

62. Reclamantul susține că nu i se poate pretinde să execute el însuși hotărârile judecătorești, având în vedere amploarea lucrărilor și faptul că nu a fost autorizat de instanță să facă acest lucru. Acesta subliniază, de asemenea, că nu i se poate reproșa lui vreo întârziere în executarea hotărârii și face trimitere la numeroasele solicitări adresate Judecătoriei Târgu-Jiu și Primăriei Târgu-Jiu. Reclamantul subliniază faptul că refuzul vecinilor săi de a respecta o hotărâre judecătorească definitivă, chiar dacă e manifestat prin acte cum ar fi amenințarea cu sinuciderea, nu poate exonera autoritățile statului de obligațiile lor, în calitate de depozitare ale forței publice în materie de executare. Acesta adaugă că intervenția autorităților publice este necesară mai ales în cazurile în care debitorii refuză să execute de bunăvoie o hotărâre judecătorească.

63. Guvernul susține că întârzierile în executarea hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea reclamantului nu sunt imputabile autorităților, ci reclamantului însuși, care nu a solicitat în mod constant executarea și nu a pus la dispoziția executorilor judecătorești mijloacele necesare demolării și se datorează și altor factori obiectivi, cum ar fi sinuciderea lui Nicolae Tomoială, care s-a opus cu prețul vieții executării silite începute împotriva lui. Guvernul adaugă că sistemul judiciar român este realmente capabil să garanteze executarea hotărârilor pronunțate de instanțe.

64. Terțul intervenient susține că hotărârile judecătorești prin care se dispune demolarea imobilului aparținând familiei sale sunt rezultatul unei erori judiciare și că, după sinuciderea soțului său, Consiliul local a renunțat să solicite executarea silită.

65. Curtea reamintește că dreptul la justiție garantat de articolul 6 protejează în egală măsură și punerea în executare a hotărârilor judecătorești definitive și obligatorii, care, într-un stat care respectă preeminența dreptului, nu pot rămâne fără efect în defavoarea uneia din părți. Prin urmare, executarea unei hotărâri judecătorești nu poate fi împiedicată, anulată sau amânată pe o perioadă lungă de timp (a se vedea hotărârile *Burdov împotriva Rusiei*, cererea nr. 59498/00, alin. 34, din 7 mai 2002, nepublicată; *Immobiliare Saffi împotriva Italiei* susmenționat, alin. 63 și 66, și *Hornsby împotriva Greciei* din 19 martie 1997, *Culegere de hotărâri și decizii* 1997-11, p. 510-511, alin. 40).

66. Nu este sarcina Curții să stabilească dacă sistemul juridic intern este capabil să garanteze executarea hotărârilor pronunțate de către instanțe. Într-adevăr, este responsabilitatea fiecărui Stat contractant să creeze un arsenal juridic adecvat și suficient pentru a asigura respectarea obligațiilor pozitive care îi revin. Sarcina Curții este numai aceea de a examina dacă, în speță, măsurile luate de autoritățile românești au fost adecvate și

suficiente (a se vedea, *mutatis mutandis*, hotărârea C.E.D.O. în cauza *Ignaccolo-Zenide împotriva României*, alin. 108, cererea nr 31679/96, 2000-I).

67. Curtea constată că procedura de executare este în curs din noiembrie 1994. Așa cum rezultă din dosarul depus la Curte, reclamantul a întreprins demersuri constante prin care a solicitat executarea. În ce privește scrisoarea din 24 februarie 1995, pe care Guvernul o interpretează ca fiind o renunțare la executare, Curtea observă că, prin această scrisoare, reclamantul a renunțat numai la cererea sa de a fi autorizat să demoleze el însuși construcția pe cheltuiala debitorilor. Cu toate acestea, prin aceeași scrisoare, el a cerut în mod expres ca demersurile obișnuite în vederea executării silite să fie continuate de către Judecătoria Târgu-Jiu (a se vedea alineatul 23 anterior).

68. Curtea nu poate subscrie argumentului Guvernului potrivit căruia reclamantul ar fi trebuit să pună el însuși la dispoziția executorului judecătoresc mijloacele necesare pentru a proceda la executarea propriu-zisă și anume, la demolarea unei clădiri cu două nivele. Curtea constată și că, prin decizia sa din 5 noiembrie 1993, instanța nu l-a autorizat pe reclamant să demoleze el însuși construcția. În plus, conform dreptului intern, în afara plății taxelor judiciare, reclamantului nu îi revine, în calitatea sa de creditor al executării, nici o altă obligație de a pune la dispoziția autorităților publice vreun mijloc, oricare ar fi acesta.

69. În ceea ce privește obligația ce revine autorităților de a lua măsurile adecvate pentru executarea deciziei din 5 noiembrie 1993, Curtea observă că hotărârea în cauză a fost investită cu formulă executorie la 23 noiembrie 1994 și că primele încercări de executare au avut loc imediat după această dată și anume, la 28 decembrie 1994 și 12 iunie 1995. În ambele cazuri, un executor judecătoresc i-a somat pe debitori să execute decizia. În urma demersurilor întreprinse de reclamant la 30 aprilie, 12 iulie, 30 august și 15 septembrie 1996, un executor judecătoresc s-a deplasat la fața locului cu scopul de a proceda la executare dar fără rezultat, pe motiv că reclamantul nu era prezent. Or, Curtea remarcă faptul că nici o dispoziție din dreptul intern nu stipulează obligativitatea prezenței creditorului la fața locului, la momentul executării unei hotărâri judecătorești.

70. Curtea constată, apoi, că nici o încercare de executare nu s-a înregistrat în anul 1997. Noi somații au fost transmise familiei Tomoială în datele de 27 februarie și 12 martie 1998, după ce cea de-a doua hotărâre judecătorească prin care se dispunea demolarea aceluiași imobil, pronunțată la 19 ianuarie 1995, a fost investită cu formulă executorie. Cele câteva încercări de executare înregistrate în 1998 au rămas fără rezultat, pe motivul lipsei mijloacelor necesare demolării clădirii respective.

71. Curtea observă că, abia la 28 iulie 2000, un executor judecătoresc s-a deplasat la fața locului însoțit de organe de poliție și de lucrători echipați cu utilajele necesare executării propriu-zise. Potrivit Guvernului, executarea nu s-a produs din cauza opoziției manifeste a debitorilor, care au amenințat să se sinucidă dându-și foc, ceea ce Nicolae Tomoială a și făcut. După această dată, nu s-a mai înregistrat nici o încercare de executare, în ciuda faptului că reclamantul a continuat demersurile în vederea executării. Guvernul susține că autoritățile au încercat să evite în acest fel o tragedie similară celei din 28 iulie 2000 și că ele au încercat să convingă părțile să ajungă la un compromis.

72. Având în vedere obligațiile ce revin autorităților, în calitate de depozitare ale forței publice în materie de executare, Curtea arată că autoritățile românești nu au aplicat nici o sancțiune debitorilor pentru nerespectarea unor hotărâri judecătorești definitive. Mai mult, nu a fost oferită nici o explicație satisfăcătoare pentru faptul că prima încercare adecvată de executare s-a înregistrat abia la 28 iulie 2000, adică la 6 ani de la data la care hotărârea din 5 noiembrie 1993 a fost investită cu formulă executorie, și anume, 28 noiembrie 1994. Reacția întârziată a autorităților este cu atât mai regretabilă cu cât acestea ar fi trebuit să intervină de urgență, în temeiul ordonanței președințiale emise la data de 6 august 1992, într-un moment când construcția în litigiu abia fusese începută (a se vedea alin. 16 anterior). Or, executorul judecătoresc care s-a deplasat la fața locului la 10 august 1992 doar a constatat starea de fapt și refuzul debitorilor de a răspunde la cererea sa.

73. Prin faptul că timp de mai mult de opt ani autoritățile române nu au luat măsurile necesare în scopul executării unei hotărâri judecătorești definitive și executorii, acestea au lăsat prevederile articolului 6 alineatul 1 din Convenție fără efect în situația de față.

Prin urmare, a avut loc o încălcare a articolului 6 alineatul 1 din Convenție.

III. Cu privire la pretinsa încălcare a articolului 8 din Convenție și a articolului 1 din Primul Protocol adițional la Convenție

74. Reclamantul se plânge de încălcarea dreptului său la respectarea vieții de familie și a domiciliului, care ar rezulta din daunele cauzate de laboratorul de patiserie care funcționa în clădirea construită de familia Tomoială, la 20 de centimetri de casa sa, și ocupa o parte din terenul său. Și aceasta, în ciuda pronunțării unor hotărâri judecătorești definitive, care au rămas totuși fără efect. El invocă articolul 8 din Convenție și articolul 1 din Primul Protocol adițional la Convenție.

75. Luând în considerație concluziile expuse la alineatul 72 anterior, Curtea concluzionează că acest capăt de cerere trebuie declarat admisibil, dar că nu este cazul să se pronunțe pe fond (a se vedea, *mutatis mutandis*, între altele, hotărârile C.E.D.O. în cauzele *Laino împotriva Italiei*, cererea nr. 33158/96, alin. 25, C.E.D.O. 1999-1, *Zanghi împotriva Italiei* din 19 februarie 1991, seria A nr. 194-C, p. 47, alin. 23, *Biserica catolică din Canne împotriva Greciei*, din 16 decembrie 1997, *Culegere de hotărâri și decizii* 1997-VIII, alin. 50).

IV. Cu privire la aplicarea articolului 41 din Convenție

76. Conform art. 41 din Convenție:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o

înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

77. Partea reclamantă pretinde acordarea de prejudicii materiale și morale.

În ce privește prejudiciul material, care ar consta în lipsa de folosință a unei părți din teren și în daunele provocate de construcția ridicată ilegal de către vecinii săi, aceasta pretinde 50.000 euro.

Cu privire la prejudiciul moral, doamna Ruianu solicită 100.000 euro, susținând că litigiul interminabil și imposibilitatea de a determina respectarea unor hotărâri judecătorești definitive au menținut în cazul său și al soțului său defunct un sentiment de nesiguranță și umilință care le-a agravat starea sănătății, conducând în final la decesul reclamantului.

78. Guvernul consideră că pretențiile ridicate de partea reclamantă sunt exagerate și că C.E.D.O. nu a examinat încălcarea articolului 8 din Convenție și a articolului 1 din Primul Protocol adițional la Convenție, astfel încât nici un prejudiciu nu ar putea fi invocat cu titlul de prejudicii cauzate de laboratorul de patiserie și de lipsa de folosință a terenului în cauză. În plus, Guvernul susține că eventuala constatare a unei încălcări a articolului 6 alineatul 1 din Convenție ar constitui, în sine, o reparație echitabilă suficientă. Cu privire la decesul reclamantului și la starea sănătății doamnei Ruianu, Guvernul subliniază absența oricărei legături de cauzalitate între neexecutarea unei hotărâri judecătorești și prejudiciul solicitat.

79. Curtea apreciază că reclamantul și văduva sa au suferit un prejudiciu material determinat de neexecutarea hotărârilor în cauză și un prejudiciu moral constând în sentimentul profund de nedreptate datorat faptului că, timp de peste opt ani, în ciuda pronunțării unor hotărâri definitive și executorii, aceștia nu au beneficiat de protecția efectivă a drepturilor lor.

80. Ținând cont de aceste considerații, Curtea, pronunțându-se în echitate, acordă doamnei Ruianu suma de 10.000 euro, pentru ambele prejudicii însumate.

B. Cheltuieli de judecată

81. Partea reclamantă solicită și acordarea a 2.000 euro pentru cheltuielile legate de procedura în fața instanțelor interne și de cea în fața Curții.

82. Conform jurisprudenței Curții, un reclamant poate obține plata cheltuielilor de judecată doar în măsura în care acestea apar ca reale și necesare și au un nivel rezonabil. În speță, ținând cont de elementele de care dispune și de criteriile sus-menționate, Curtea consideră rezonabilă suma de 1.000 euro, incluzând toate cheltuielile, și acordă această sumă reclamantei.

C. Majorări de întârziere

83. Curtea hotărăște să calculeze majorările de întârziere în raport cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca centrală europeană, la care se vor adăuga 3 puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. declară în unanimitate cererea admisibilă;
2. hotărăște, cu 6 voturi contra 1, că a fost încălcat articolul 6 alineatul 1 din Convenție;
3. hotărăște, în unanimitate, că nu este necesar să se pronunțe asupra capetelor de cerere fondate pe articolul 8 din Convenție și pe articolul 1 din Primul Protocol adițional la Convenție;
4. hotărăște, cu 6 voturi contra 1,
 - a) că statul pârât trebuie să plătească văduvei reclamantului, în 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 alin. 2 din Convenție, sumele următoare, ce urmează să fie plătite în lei, conform ratei de schimb aplicabile la momentul plății:
 - i. 10.000 euro pentru prejudiciul material și moral;
 - ii. 1.000 euro cu titlu de cheltuieli de judecată;
 - b) aceste sume vor fi majorate, începând de la data expirării termenului menționat până la momentul efectuării plății, cu o dobândă simplă de întârziere egală cu dobânda minimă pentru împrumut practică de Banca centrală europeană, valabilă în această perioadă, la aceasta adăugându-se o majorare cu 3 puncte procentuale;
5. Respinge, în unanimitate, cererea de acordare a unei satisfacții echitabile pentru surplus.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la data de 17 iunie 2003, în aplicarea articolului 77 alineatele 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Prezentei hotărâri i se atașează, în conformitate cu articolul 54 alineatul 2 din Convenție și cu articolul 74 alineatul 2 din Regulament, expunerea opiniei dizidente a doamnei Thomassen.

OPINIA DIZIDENTĂ a D-nei JUDECĂTOR WILHELMINA THOMASSEN

În prezenta cauză, reclamantul s-a plâns de neexecutarea hotărârilor judecătorești prin care se ordona vecinilor săi să demoleze clădirea pe care o ridicaseră pe o parte din terenul său. Construcția depășise limita dintre cele două proprietăți, ocupând o fâșie din terenul

reclamantului, care măsura 20 m lungime și 0,90 m lățime. Un zid și o parte din acoperișul casei se găseau pe terenul reclamantului.

Încă de la sfârșitul anului 1992, familia vecină a refuzat să demoleze clădirea, folosind în acest scop toate mijloacele de fapt și de drept și aceasta, în toate etapele procedurii. Ultima lor contestație la executare a fost respinsă prin hotărârea din 7 ianuarie 1999, confirmată printr-o decizie definitivă pronunțată de Curtea de Apel Pitești la 19 noiembrie 1999. În final, un membru al familiei vecine s-a sinucis când autoritățile interne s-au prezentat la fața locului, la data de 28 iulie 2000, cu scopul de a demola clădirea. În aceste condiții, executorul judecătoresc a dispus amânarea executării silite până la o dată neprecizată.

Colegii mei din cadrul Camerei consideră că autoritățile interne nu au luat măsurile necesare în scopul executării hotărârilor judecătorești timp de peste opt ani și că, prin aceasta, ele au lăsat fără efect dreptul de acces la justiție, astfel cum este prevăzut de articolul 6 din Convenție.

Nu pot să subscriu la această concluzie.

În jurisprudența Curții, "dreptul la executare" este recunoscut ca făcând parte din dreptul de acces la justiție.

În cauza *Hornsby împotriva Greciei* (hotărârea din 19 martie 1997, *Culegere de hotărâri și decizii* 1997-11), Curtea a stabilit că "dreptul la justiție... ar fi iluzoriu dacă sistemul juridic intern al unuia din Statele contractante ar permite ca o hotărâre judecătorească definitivă și obligatorie să rămână fără efect în defavoarea unei părți." (alin. 40) În această cauză, în care autoritățile interne nu au vrut să respecte o hotărâre pronunțată împotriva lor, Curtea a subliniat că "protecția efectivă a justițiabilului și restabilirea legalității implică obligația de a se supune unei hotărâri pronunțate de o astfel de jurisdicție." (alin. 41)

În cauza *Immobiliare Saffi împotriva Italiei* (hotărârea din 28 iulie 1999, *Culegere de hotărâri și decizii*, 1999-V), executarea unei hotărâri a fost împiedicată de o lege care dădea Prefectului posibilitatea ca, chiar pentru o perioadă de nouă ani, să nu respecte termenul prevăzut în hotărâre pentru executare.

Prezenta cauză se deosebește, după părerea mea, de aceste hotărâri.

Aici este vorba de o procedură angajată între doi vecini. Hotărârea nu se adresează autorităților interne, ci unui individ. Autoritățile nu au împiedicat executarea acestei hotărâri. Dimpotrivă, reclamantul a renunțat la solicitarea de a fi autorizat el însuși să demoleze zidul în cauză, pe cheltuiala debitorilor săi, din motive de sănătate și datorită imposibilității de a fi reprezentat de un membru al familiei sale (alin. 23).

Autoritățile au făcut mai multe încercări de a-i convinge pe vecinii reclamantului să își demoleze casa, prin ordonanțe, sentințe, somații și deplasări la fața locului ale executorilor judecătorești. În final, acestea au încercat să demoleze clădirea cu ajutorul poliției și însoțite de lucrători echipați cu mijloacele necesare.

Abia după sinuciderea unui membru al familiei vecine, executarea silită a fost amânată până la o dată neprecizată.

Ar fi putut autoritățile naționale, așa cum a decis majoritatea judecătorilor, să facă mai mult?

Majoritatea Camerei face referire la cauza *Ignaccolo-Zenide împotriva României* atunci când subliniază (alin. 66) că sarcina Curții este aceea de a examina dacă, în cauză, măsurile luate de autoritățile române au fost adecvate și suficiente. În hotărârea citată, era vorba de dreptul unui copil și al mamei sale de a fi împreună. Obligația ce revine unui stat "de a adopta măsuri adecvate și suficiente" reiese din articolul 8 din Convenție, care impune statului obligații pozitive pentru a garanta acest drept.

În cauza de față, dreptul disputat este unul atribuit de instanțele naționale în vederea demolării casei unui vecin. Un astfel de drept nu este, spre deosebire de articolul 8, protejat prin Convenție.

După părerea mea, aceasta justifică concluzia că criteriile extrase din cauza *Ignaccolo-Zenide împotriva României* nu pot fi aplicate într-o manieră similară prezentei cauze.

Nu se poate reproșa autorităților naționale că au fost inactive. Într-adevăr, hotărârile nu erau ușor de executat, în măsura în care implicau demolarea casei unei familii care s-a opus vehement executării, dovada fiind, de altfel, tragicul deznodământ al acestei cauze. Nu putem reproșa autorităților interne nici faptul că au amânat executarea ca urmare a acestui incident. În condițiile date, având în vedere incidentele foarte grave produse și faptul că un om și-a pierdut viața, o astfel de amânare nu poate fi considerată nerezonabilă, ținând cont de diversele responsabilități ce revin statului.

Fără îndoială, reclamantul nu a obținut încă executarea. Însă, dreptul la justiție nu poate obliga un stat să execute orice fel de hotărâre cu caracter civil, indiferent de circumstanțe. Pe lângă insolvabilitatea unui debitor, pot interveni și alte cauze care să lipsească o hotărâre de efect, fără ca autoritățile interne să poată fi considerate responsabile. S-ar putea chiar aprecia că, în prezenta cauză, hotărârile nu și-au pierdut complet utilitatea, întrucât nu se poate exclude găsirea de soluții alternative la demolarea imediată, de către părți sau cu sprijinul statului, prin care să fie respectate interesele legitime ale reclamantului.

În opinia mea, autoritățile naționale nu au împiedicat executarea hotărârilor și nu li se poate reproșa că ar fi fost inactive sau că ar fi rămas indiferente față de drepturile reclamantului. În opinia mea, acestea nu au încălcat dreptul reclamantului de acces la justiție.

Concluzia mea este că România nu a încălcat articolul 6 alineatul 1 din Convenție.